

*Lui Deni Olmedo,
pentru tot che dirsi
mal può dalla parola.¹*

¹ *Ce cu greu poate fi pus în cuvinte*, vers (în italiană) din libretul
operei *Trubadurul* de Verdi. (N. tr.)

Șaisprezece cioburi de porțelan alb de diferite mărimi și forme și un tub de adeziv „de-ăla care lipește tot“. Max se dăruiește total jocului, deloc amuzant, de a le potrivi între ele, de parcă ar asambla un puzzle. E trecut de trei și jumătate, ar trebui să fie în pat, căci peste câteva ore trebuie să se scoale, dar i-a promis Sarei că o s-o facă și nu vrea să renunțe.

Ia, unul câte unul, cioburile, și le caută un posibil tovarăș. Cu cât găsește mai mulți, cu atât mai puține sunt posibilitățile de eroare rămase pe masă. Le unge pe margini și le alătură, presând ușor cât își face adezivul efectul. Privește mulțumit rezultatul. La unele, cicatricea aproape că nu se vede. La altele e mai greu, marginea nu e atât de netedă, au sărit așchii mici. Încet-încet, Max reconstruiește ce părea pierdut pe vecie. Merită să mori de somn după o petrecere atât de lungă, ca în noaptea asta. Sara o să aibă o mare surpriză când o să intre de dimineață în bucătărie și o să vadă cât s-a chinuit.

A fost o noapte fantastică. Întâi, confidențele dintre doi prieteni de-o viață care se regăsesc într-un moment bun. Pe urmă Sara, șarmantă, frumoasă, decisă. Ce se petrece cu femeile spre patruzeci de ani? Un soi de proces de concentrare a calităților le face mai pline de viață, mai inteligente, mai senine, mai atrăgătoare decât cu douăzeci de ani în urmă. Așa și-a văzut soția noaptea asta și a fost mândru. Mândru că e a lui, ce sentiment primitiv, anormal, străin lui, își zice Max, dar, trebuie să recunoască, sentimentul ăsta i-a luminat noaptea.

După ce a plecat Oriol, el și Sara au mai stat un timp, să strângă totul și să comenteze. El spăla vasele, ea aranja lucrurile, perfecta distribuție a sarcinilor, de atâtea ori repetată. Bine că,

în sfârșit, prietenului i-a venit mintea la cap, deși putea să-și caute o femeie mai de pe-aproape, au căzut de acord. „Să n-ai în casă pricini, ia-ți nevastă din vecini“, a șoptit Sara, refrenul pe care-l folosea și mama ei, în timp ce puneă salata rămasă într-un vas de plastic transparent. „Cum crezi că o să fie ca tată?“ întrebase Max. „Un dezastru, răspunsese ea, ca-n toate.“ „Omul, vorbea aici prietenul devotat sărind în apărare, în toate, nu, dă-o-ncolo! că s-a descurcat foarte bine.“ Dar Sara n-a răspuns. Arăta obosită, somnoroasă. Măhnită de porțelanul spart. Se uitase la cioburi cu o resemnare dezolată. „Nu te amări, o s-o lipim“, îi zisese, încercând s-o mai încurajeze. „Chiar dacă o s-o lipești, fusese răspunsul, abătut, eu o să știi mereu că e spartă.“ A stivuit vasele transparente în frigider într-o ordine perfect rațională și-a zis: „Te deranjează dacă te-aștept în pat?“

Pe Max nu l-a deranjat. Dimpotrivă. Știe că Sara are nevoie de singurătate și de timp să se acomodeze. Noaptea asta e doar începutul unui drum. Poate cicatricile n-o să se ștergă nici odată de tot, ca pe pielea obiectului care începe să se refacă în mâinile lui, dar va trebui să învețe să le admire semnificația.

E o frumusețe indiscutabilă, aparte, în ceea ce am putut noi salva.

Inscripția cu litere albastre de la bază – ce păcat! – s-a rupt la mijloc. „*Je suis à madame Ad...*“ spune în mâna dreaptă a lui Max, și „... *élaïde de France*“ – în stânga. Din fericire, nu lipsește nici o așchiuță, cele două părți se potrivesc milimetric, iar doamna Adélaïde din Franța, oricine-o fi, poate răsufla ușurată.

„În obiecte trăiesc întâmplări și voci care le povestesc, zicea Sara, cu ani în urmă. Uneori, când ating ciocolatiera de porțelan alb, am impresia că le ascult.“ „Și-s multe?“ o întrebase el. „Sunt ceva, nu vezi că e foarte veche, că a trecut prin multe mâini?“ Iar el, cu interesul științific dintotdeauna, aprofunda subiectul: „Dar ce spui tu e ca și cum ai admite că toate obiectele sunt pline de fantasmе, ca locuințele din filmele de groază“. Ea dădea din cap că nu: „Tocmai, Max. Oamenii cred în case vrăjite, dar se pare că spiritele preferă să trăiască în obiecte mici,

aproape insignifiante“. „O fi ca să nu trebuiască să ștergă praful“, adăugase Max, amuzat de ce-i trece prin cap nevetei lui.

Când reconstruiește ciocul spart în trei bucăți și-l lipește de corpul în formă de pară, începe să-i fie clar. Pe masă mai rămân doar două piese, ale toartei. Când o să le pună la locul lor și-o să aibă din nou aerul acela elegant, ca de panglică, puzzle-ul va fi gata. „Iată ciocolatiera dumneavoastră, *madame*. Fie să vă însoțească mulți ani! Peste câteva ore, o puteți deja umple“, aude o voce în capul lui și zâmbește la gândul venit nu știe de unde. Lipește bucățile rapid, ca un chirurg care termină o operație delicată. Șterge apoi cu alcool și vată resturile de soluție de pe crăpături.

Ciocolatiera îi evocă un veteran de război, dintre cei întorși acasă mutilați. Când o cumpărase Sara, într-o noapte, la o oră curioasă, avea deja ciobitura asta pe cioc, își pierduse capacul și morișca și totuși era o piesă frumoasă. Ea nu-i spusese niciodată ce-i povestise despre proveniența ei anticarul care i-o vânduse. Știe doar că era un tip bătrân, guraliv, ciudat, care-i scăzuse prețul văzând-o atât de tânără și atât de interesată. Pe-atunci ciobitura strica efectul armonios al ansamblului. Acum, în schimb, nu distonează deloc. Max își plimbă vârful degetului peste rana veche. Are asprimea ceramicii proaspăt arse. Asprimea pe care o au probabil toate lucrurile frumoase văzute din interior. Asprimea trecerii anilor. Deși cârpită de sus până jos, poate fi încă folosită. Încap în ea trei cești de ciocolată. Nu poate să evite gândul că acum, că Oriol nu mai e aici, una va fi în plus. Mereu va fi una în plus.

Apoi lasă totul în ordine. Ciocolatiera, tocmai readusă la viață după un accident mortal, în mijlocul mesei. Smulge o filă din blocnotesul pentru cumpărături. Scrie: „*Voilà!*“ și pune nota peste opera lui. Stinge lumina.

I-e teamă să nu dea de Sara trează, întorcând pe toate fețele tot ce se întâmplase. Dar nu. Sara doarme ca o fetiță. Când se vâra sub cearșaf, descoperă că e goală. Știe că e o invitație de nerefuzat, dar și că nu e momentul. Odată analizate cauzele și consecințele, dă ceasul înainte cu jumătate de oră și închide ochii. Inima-i merge cu o mie pe oră.

ACTUL ÎNTÂI
ARDEI IUTE, GHIMBIR, LEVĂNȚICĂ

Rănile sufletești sunt prețul pe care îl plătim ca să fim independenți¹.

HARUKI MURAKAMI

¹ *Autoportretul scriitorului ca alergător de cursă lungă*, traducere de Iuliana Oprina, Polirom, Iași, 2009, p. 32. (N. tr.)

Comportamentul polimorfilor

Noi, oamenii, ne plictisim de toate, e în firea noastră. De obiecte, de distracții, de familie, chiar și de noi înșine. Chiar dacă avem tot ce dorim, chiar dacă ne place viața sau ne împărțim zilele cu cel mai bun om din lume. Noi, oamenii, mai devreme sau mai târziu, totdeauna ne plictisim.

Se întâmplă așa: într-o seară oarecare dintr-o lună oarecare, ne îndepărtăm ochii de ecranul televizorului ca să privim o secundă în cealaltă parte a camerei, unde, ca în fiecare seară între cină și ora culcării, stă soțul. Nimic din ce vedem nu ne surprinde. Pe măsuța din colț se odihnește teancul cu cărțile de rigoare, citite, de citit sau amestecate, iar Max stă în același loc seară de seară de când s-au terminat reformele în apartament: adâncit în fotoliul pentru citit (singura piesă aleasă de el), cu picioarele pe taburet, ochelarii pe vârful nasului uscățiv și îngust, lampa aruncând direct pe pagini o lumină ca de stea de cabaret și în mâini o carte care-l distrage total de la orice se poate întâmpla lângă el.

Max e dintre cei care, ca să citească, n-au nevoie de liniște și de nimic altceva în afară de recuzita amintită: fotoliul, taburetul, lampa și ochelarii. Și, evident, cartea. Prezența lui constantă în acest colț al camerei e ca a unui blajin animal de companie. Nu face zgomot, nu deranjează pe nimeni; doar în răstimpuri, când scoate vreun oftat, când își schimbă ușor poziția sau dă paginile, știi că e încă viu și e aici. Deși, își zice Sara chiar în clipa când își îndepărtează privirea de ecranul televizorului și dă de soț la locul dintotdeauna, făcând ce face întotdeauna, dacă n-ar fi aici mi-ar lipsi mult, fiindcă s-a obișnuit cu prezența lui tăcută, așa cum se obișnuiesc oamenii să vadă mobilele

acolo unde sunt. E certitudinea, siguranța, echilibrul ei, tot ce are pe lume. Dar nimic din toate astea n-o împiedică să se întrebe imediat:

„De ce-s măritată cu bărbatul ăsta?“

E una dintre întrebările pe care conștiința le scapă într-o secundă de neatenție și de care, firește, imediat se jenează. Una dintre întrebările pe care nu le-ar pune niciodată cu voce tare, în fața nimănui, fiindcă, într-un fel, lovește în ceea ce crede mai invulnerabil în viața ei, și pentru care conștiința pregătește o întregă baterie de răspunsuri, ca niște piese de artilerie. „Ce noimă are chestia asta acum? Nu ai tot ce poți avea (și nu vorbim de lucruri materiale, ci de cele dificil de obținut)? N-ai ales tu singură, în deplină libertate, când ai avut ocazia s-o faci, cu cine vrei să rămâi? Ți-a lipsit vreodată ceva? Nu te-ai felicitat de mii de ori că ai știut să alegi cea mai bună opțiune? Și nu ești ultrasigură, fără nici o umbră de dubiu, că efectiv Max a fost nu doar o soluție bună, ci soluția ta, cea care-ți convenea, cea care, într-un fel, îți era menită? Nu ai doi copii superbi, inteligenți, înalți ca brazii, care te adoră, care au luat de la amândoi ce-i mai bun? Nu te simți, în secret, mândră că felul tău de a fi și al lui Max s-au întâlnit în caracterele aproape perfecte – clar! – ale copiilor tăi?“

În clipa asta Max își ridică privirea de pe carte, își scoate ochelarii și zice:

— A, mamă, era să uit! Știi cine m-a sunat azi? N-o să-ți vină să crezi. Pairo. Zice că e la Barcelona și poimăine seară e liber. I-am spus să vină la cină. Nu-ți dorești să-l vezi? De când nu ne-am mai văzut!

Max își scoate ochelarii doar când ce are de spus e important. Cum ăsta e cazul, așteaptă o clipă reacția soției, dar Sara nu are nici o reacție.

Bărbatul își pune din nou ochelarii și se întoarce la cartea lui, *Frequent Risks in Polimorphic Transformations of Cocoa Butter*¹, de parcă n-ar fi zis nimic important.

¹ *Riscuri frecvente în transformările polimorfice ale untului de cacao.* (N. ed. orig.)

— Ți-a spus de ce n-a dat nici un semn de viață în tot timpul ăsta? întrebă ea.

— E un om ultraocupat. Am fi putut și noi să-l sunăm, nu contează. Când a fost ultima oară, ți-aduci aminte? Cumva noaptea aia de la hotelul Arts, când i s-a dat premiul?

— Exact.

— Câți ani să fie? Șase sau șapte, cel puțin.

— Nouă, corectează ea.

— Nouă? Mamăăă! Ești sigură? Chiar că zboară timpul. Cu-atât mai mult. Nu cred că nu-ți dorești să-l vezi. Mereu ți-a plăcut să te-ntâlnești cu Pairot.

Max își pune iarăși ochelarii și se întoarce la cartea lui în engleză.

Sara se întreabă cum de este în stare bărbatul ei să citească un tratat despre proprietățile untului de cacao cu același interes cu care ar citi un roman cu Sherlock Holmes, dar, dacă se gândește bine, n-ar trebui acum s-o surprindă. Mult mai mult o surprinde ce tocmai a auzit, și asta din mai multe motive: că Oriol e la Barcelona (nu la Canberra, în Qatar, Shanghai, Lituania sau în vreun alt loc îndepărtat unde se pot deschide magazine) și că, în plus, și-a adus aminte că în acest orașel din vestul Mediteranei trăiesc doi oameni care, cu mult timp în urmă, când nu era nici pe departe Oriol Pairot care botează cu numele lui localuri de lux și-și face atât de mândri concetățenii că apare la televizor zi de zi, au avut de-a face puțin, un puțin destul de important, cu el. O surprinde mult și faptul că bărbatul ei a stabilit întâlnirea mai întâi cu Oriol, când, în mod normal, ordinea telefoanelor era inversă. Dar ce o lasă realmente cu gura căscată, mută de mirare, e că Max nu-și dă seama de importanța anunțului tocmai făcut și a zis-o parcă în trecut, între două pagini cu problemele transformărilor polimorfice, ca să se-ntoarcă imediat la absența lui prezentă de fiecare seară, când se așază în același loc să-și digere cina, sau poate să-și digere viața, în timp ce lasă ultimele ore ale zilei să fugă pe tăcute.

Sara se gândește ce-ar trebui acum să spună. Ar putea să răspundă ca un personaj din telenovela la care deja nu se mai uită,

fiindcă i se păruse că devine prea dependentă – „Dumnezeule, Max, știam eu că mai devreme sau mai târziu o să apară!“ –, sau ar putea să înceapă o scenă absurdă de ceartă de una singură – „Și când aveai de gând să-mi spui, Max?“ –, dar exclude totul, căci Max nu e certăreț, îi dă întotdeauna dreptate înainte ca ea să poată măcar să se aprindă și așa n-are nici un farmec să te cerți. În plus, azi e prea obosită ca să-și bată capul și hotărâște s-o ia pe drumul cel mai scurt. Soluția ușoară e și cea mai conservatoare, cea mai egoistă și, de asemenea, cea mai lașă: să fugă.

— Mâine nu suntem la operă?

— Nu, m-am uitat. E marțea viitoare, și e sfânt: *Aida*.

— Totuna-i. Eu tot nu pot. Am o cină de lucru, îi dă drumul, cu gura încrețită într-un gest contrariat. Nu poate în nici o altă seară?

Max își scoate din nou ochelarii. Polimorfii așteaptă liniștiți, cum au obiceiul.

— Măi, nu l-am întrebat, dar știi că e veșnic pe fugă. Pesemne că are agenda plină.

— Ca toată lumea. Toți avem o groază de lucruri de făcut.

— Nu zic că nu, dar el e altfel. Veșnic încolo și-ncoace, veșnic din aeroport în aeroport, în țări ciudate. Se pare că anul ăsta e rândul Japoniei, zice că trebuie să ne povestească, că e foarte mulțumit. Ce figură! E ca un războinic nomad. Între timp, noi îl așteptăm la adăpost cu masa pusă. Trebuie să fie cineva care să prefere o viață liniștită, ordonată. Noi totdeauna am fost, în fond, așa, nu crezi?

„Liniștită“, „ordonată“, „noi“, „în fond“. Patru expresii care o apasă pe Sara ca patru leșpezi.

— Îmi pare rău, dar nu pot să vă țin companie. Cina asta o am agendată de-o săptămână,

„Agendă“, iată un verb care trasează o regulă. Sara e și ea o femeie ocupată, importantă, modernă, care folosește cuvinte oribile inventate pentru oameni ca ea, care nu-și pot permite să-și piardă timpul făcând perifraze.

— Și nu poți s-o amâni? Întreabă Max.